

Yhteisöjen tuomioistuimen kannanotto

I

- 1 Tässä lausunnossaan yhteisöjen tuomioistuin tyytyy komission pyynnön mukaisesti tarkastelemaan ainoastaan sitä, ovatko sen 14.12.1991 antaman lausunnon perusteella uudelleen neuvotellut sopimuksen määräykset sopusoinnussa ETY:n perustamissopimuksen kanssa.

II

- 2 Kuten mainitun lausunnon perustana olleessa sopimuksen toisinnossa (jäljempänä aiempi toisinto), myös nyt käsiteltävänä olevassa sopimuksessa yhtenä sen tavoitteista on taata lain yhdenmukainen tulkinta ja soveltaminen ETA:ssa. Tämän sopimuksen johdanto-osan viimeisessä perustelukappaleessa ja 1 artiklassa täsmennetyin tavoitteen saavuttaminen on tarkoitus varmistaa sisällyttämällä ETA:ssa sovellettavaan oikeuteen määräyksiä, jotka ovat sanamuodoltaan yhteneviä vastaavien yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten kanssa, sekä riitojen ratkaisemista varten siihen valituilla uusilla määräyksillä.
- 3 Sopimuksen uusissa määräyksissä määrätään seuraavista menettelyistä.
- 4 Sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaan EFTA-valtioiden tarkoituksena on perustaa EFTAn tuomioistuimeksi nimetty tuomioistuin. Erillisellä, EFTA-valtioiden kesken tehtävällä sopimuksella EFTAn tuomioistuimelle on tarkoitus myöntää toimivalta käsitellä erityisesti EFTA-valtioita koskevaan valvontamenettelyyn liittyvät kanteet ja EFTAn valvontaviranomaisen kilpailuasioissa tekemiä päätöksiä koskevat valitukset sekä ratkaista kahden tai useamman EFTA-valtion väliset riidat.
- 5 Sopimuksen 6 artiklan mukaan, jota ei ole muutettu, sopimuksen määräyksiä on niitä täytöntöön pantaessa ja sovellettaessa tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen ennen sopimuksen allekirjoittamista antamien, ETY:n perustamissopimuksen, EHTY:n perustamissopimuksen sekä johdetun yhteisön oikeuden alaan kuuluvien säädösten vastaavia säännöksiä ja määräyksiä koskevien ratkaisujen mukaisesti.

- 6 Sopimuksen määräysten ja vastaavien yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten mahdollisimman yhtenäistä tulkintaa koskevan tavoitteen saavuttamiseksi sopimuksen 105 artiklan 2 kohdassa määrätään, että sekakomitea seuraa jatkuvasti yhteisöjen tuomioistuimen ja EFTAn tuomioistuimen oikeuskäytännön kehitystä. Sekakomitea pyrkii säilyttämään sopimuksen yhdenmukaisen tulkinnan. Sopimuksen ”105 artiklaan liitettävän yhteisesti hyväksytyyn pöytäkirjamerkinnän” mukaan sekakomitean kyseisen määräyksen nojalla tekemät päätökset eivät saa missään tapauksessa olla ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.
- 7 Sopimuksen 105 artiklan 3 kohdan nojalla 111 artiklassa määrättyä menettelyä voidaan soveltaa, jos sekakomitea ei kahden kuukauden kuluessa siitä, kun eroavuus mainittujen kahden tuomioistuimen oikeuskäytännössä on saatettu sen käsiteltäväksi, ole onnistunut säilyttämään sopimuksen yhdenmukaista tulkintaa.
- 8 Sopimuksen 111 artiklassa määrätään menettelystä sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen ratkaisemiseksi. Kyseisen artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan yhteisö tai EFTA-valtio voi saattaa tämän sisältöisen riidan sekakomitean ratkaistavaksi ja sekakomitea voi ratkaista sen.
- 9 Jos riita koskee sellaisten sopimuksen määräysten tulkintaa, jotka ovat sisällöltään samoja kuin vastaavat yhteisön oikeuden säännöt, eikä riitaa ole ratkaistu kolmen kuukauden kuluessa sen saattamisesta sekakomitean ratkaistavaksi, sopimuspuolet, jotka ovat riidan osapuolia, voivat 111 artiklan 3 kohdan mukaan sopia, että ne pyytävät yhteisöjen tuomioistuinta antamaan ratkaisun asian kannalta merkityksellisten sääntöjen tulkinnasta.
- 10 Sopimuksen 111 artiklan 4 kohdassa vahvistetaan edellytykset, joilla sopimuspuolet voivat saattaa niiden välisen riidan ratkaistavaksi välimiesmenettelyssä. Näiksi edellytyksiksi määrätään siinä, että riita koskee suojatoimenpiteiden soveltamisalaa tai kestoja taikka sitä, ovatko tasapainottavat toimenpiteet oikeasuhteisia, ja että sekakomitea ei ole onnistunut ratkaisemaan riitaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia saatettiin sen ratkaistavaksi. Lisäksi siinä täsmennetään, että välimiesmenettely toteutetaan pöytäkirjan 33 määräysten mukaisesti, että välimiesmenettelyssä ei voida ratkaista mitään niiden sopimuksen määräysten tulkintaa koskevaa kysymystä, jotka ovat sisällöltään samanlaisia kuin vastaavat yhteisön oikeuden säännökset ja määräykset, ja että välitystuomio sitoo riidan osapuolia.

- 11 Pöytäkirjassa 34, johon sopimuksen 107 artiklassa viitataan, on määräyksiä EFTA-valtioiden mahdollisuudesta oikeuttaa tuomioistuimensa pyytämään yhteisöjen tuomioistuinta päättämään sellaisen sopimuksen määräyksen tulkinnasta, joka on sisällöltään sama kuin jokin yhteisön oikeuden säännös tai määräys.

III

- 12 Riitojen ratkaisumenettelyä koskevat uudet määräykset eroavat sopimuksen aiemman toisinnon määräyksistä pääasiallisesti seuraavissa kohdin.
- 13 Ensiksikään sopimuksella ei enää perusteta ETA:n tuomioistuinta. EFTAn tuomioistuin on toimivaltainen ainoastaan EFTAn piirissä, eikä sillä ole henkilöllisiä tai toiminnallisia yhteyksiä yhteisöjen tuomioistuimeen.
- 14 Toiseksi sopimuksessa määrätään kahdesta menettelystä, joista toisen tarkoituksena on sopimuksen yhdenmukaisen tulkinnan säilyttäminen ja toisella pyritään sopimuspuolten välisten riitojen ratkaisemiseen. Viimeksi mainitun menettelyn kuluessa asia voidaan saattaa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi pyytämällä sitä antamaan ratkaisu asian kannalta merkityksellisten sääntöjen tulkinnasta.
- 15 Kolmanneksi EFTA-valtiot voivat 107 artiklan ja pöytäkirjan 34 mukaisesti oikeuttaa tuomioistuimensa pyytämään yhteisöjen tuomioistuinta päättämään – eikä enää ”ilmaisemaan mielipiteensä”, joka oli aiemmassa toisinnossa käytetty sanamuoto – sopimuksen määräyksen tulkinnasta.
- 16 Neljänneksi sopimuksessa ei enää ole määräystä, joka velvoittaisi yhteisöjen tuomioistuimen ottamaan asianmukaisella tavalla huomioon muiden tuomioistuinten oikeuskäytännön.

IV

- 17 Yhteisöjen tuomioistuin totesi 14.12.1991 antamassaan lausunnossa, että lain yhdenmukaista tulkintaa ja soveltamista ETA:ssa koskevan tavoitteen saavuttamista hankaloittavat erot sopimuksen ja toisaalta yhteisön oikeuden päämäärissä ja niissä asiayhteyksissä, joissa kyseisten päämäärien toteuttamiseksi toimitaan. Tämän ristiriidan huomioon ottaen yhteisöjen tuomioistuin totesi johtopäätöksensä, että suunniteltu tuomioistuinjärjestelmä oli omiaan

saattamaan kyseenalaiseksi yhteisön oikeusjärjestyksen itsenäisyyden ja vaarantamaan sen erityisten tavoitteiden saavuttamisen.

- 18 Koska edellä todetut erot ovat edelleen olemassa, on aiheellista tutkia, ovatko sopimuksen uudet määräykset, joilla on korvattu ne, joiden yhteisöjen tuomioistuin oli katsonut olevan ristiriidassa yhteisön oikeuden itsenäisyyden kanssa, omiaan herättämään samanlaisia vastaväitteitä.
- 19 Tältä osin on aiheellista todeta, että sopimuksessa ei enää määrätä ETA:n tuomioistuimen perustamisesta vaan että siinä suunnitellaan perustettavaksi EFTAn tuomioistuin erillisellä, EFTA-valtioiden kesken tehtävällä sopimuksella. Tässä yhteydessä on tarpeen huomauttaa ainoastaan, että toisin kuin ETA:n tuomioistuimen osalta oli suunniteltu, EFTAn tuomioistuimen tarkoituksena ei ole käsitellä sopimuspuolten välisiä riitoja ja sen on tarkoitus käyttää toimivaltaansa ainoastaan EFTAn piirissä.
- 20 Näin ollen on vielä tutkittava, ovatko sopimuksen 105 ja 111 artiklassa määrätyt riitojen ratkaisumenettelyt sopusoinnussa ETY:n perustamissopimuksen ja erityisesti sen 164 artiklan kanssa.
- 21 Jotta sopimuksen määräysten ja niiden yhteisön lainsäädännön säännösten ja määräysten, jotka sopimuksessa merkittävältä osin toistetaan, tulkinta saataisiin mahdollisimman yhtenäiseksi, kyseisen sopimuksen 105 artiklassa myönnetään sekakomitealle toimivalta seurata jatkuvasti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja EFTAn tuomioistuimen oikeuskäytännön kehitystä ja pyrkiä säilyttämään sopimuksen yhdenmukainen tulkinta.
- 22 Jos kyseinen artikla olisi ymmärrettävä niin, että sekakomitealle annetaan siinä mahdollisuus kieltäytyä tunnustamasta sitovuutta, joka yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisulla on yhteisön oikeusjärjestyksessä, tällaisen toimivallan myöntämisellä kyseiselle komitealle loukattaisiin yhteisön oikeusjärjestyksen itsenäisyyttä, jonka kunnioittamista yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on valvoa ETY:n perustamissopimuksen 164 artiklan nojalla, ja se olisi näin ollen ristiriidassa perustamissopimuksen kanssa.
- 23 Sopimuksen ”105 artiklaan liitettävän yhteisesti hyväksytyn pöytäkirjamerkin” mukaan sekakomitean kyseisen määräyksen nojalla tekemät päätökset eivät saa kuitenkaan missään tapauksessa olla ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.

- 24 Kyseinen periaate on yhteisön oikeusjärjestyksen itsenäisyyden olennainen ja välttämätön tae.
- 25 Näin ollen toimivalta, joka sekakomitealle 105 artiklassa myönnetään sopimuksen yhdenmukaisen tulkinnan säilyttämiseksi, on sopusoinnussa ETY:n perustamissopimuksen kanssa ainoastaan, jos kyseinen periaate esitetään sopimuspuolia sitovana.
- 26 Sopimuksen 111 artiklan mukaan sekakomitealla on toimivalta ratkaista kaikki sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat, jotka yhteisö tai jokin EFTA-valtio saattaa sen ratkaistaviksi, sekä 105 artiklan 3 kohdan mukaan myös tuomioistuinten oikeuskäytännön eroavuutta koskevat riidat, joita se ei ole kyennyt ratkaisemaan viimeksi mainitussa artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti.
- 27 Jos sekakomitealle myönnetään tällainen toimivalta, tulee kuitenkin esille sama ongelma, joka jo mainittiin tämän lausunnon 22 kohdassa.
- 28 Tältä osin on kuitenkin aiheellista huomauttaa, että 105 artiklan 3 kohdan mukaan kyseisessä artiklassa määrätyn menettelyn ja sopimuksen 111 artiklassa määrätyn menettelyn välillä on yhteys ja että tämän yhteyden vuoksi näiden kahden artiklan määräyksiä on tulkittava järjestelmällisesti ja johdonmukaisesti. Tällainen tulkinta edellyttää välttämättä, että ”105 artiklaan liitettävässä yhteisesti hyväksytyssä pöytäkirjamerkinnässä” esitettyä periaatetta noudatetaan myös silloin, kun sekakomitea pyrkii ratkaisemaan riidan hakemalla siihen 111 artiklan mukaisesti sopimuspuolten kannalta hyväksyttävää ratkaisua.
- 29 Edellä esitetystä seuraa, että sopimuksen 111 artiklassa sekakomitealle myönnetyllä toimivallalla ei heikennetä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön sitovuutta eikä sillä loukata yhteisön oikeusjärjestyksen itsenäisyyttä, jos voidaan osoittaa, että ”105 artiklaan liitettävässä yhteisesti hyväksytyssä pöytäkirjamerkinnässä” esitetty periaate sitoo sopimuspuolia.
- 30 Tulkinta, jonka mukaan sekakomitean on noudatettava edellä esitettyä periaatetta 111 artiklan mukaisessa toiminnassaan, on ainoa johdonmukainen tulkinta siihen toimivaltaan nähden, joka kyseisen artiklan 3 kohdassa myönnetään yhteisöjen tuomioistuimelle, eli toimivaltaan tulkita asian kannalta merkityksellisiä sääntöjä.

- 31 Näin ollen on selvitetävä, onko viimeksi mainitun toimivallan myöntäminen yhteisöjen tuomioistuimelle sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa.
- 32 Yhteisöjen tuomioistuimelle perustamissopimuksessa annettua toimivaltaa voidaan muuttaa ainoastaan perustamissopimuksen 236 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti. Sille voidaan kuitenkin myöntää uusia toimivaltuuksia yhteisön tekemässä kansainvälisessä sopimuksessa, jollei näillä valtuuksilla vääristetä yhteisöjen tuomioistuimen tehtävää sellaisena kuin se käsitetään ETY:n perustamissopimuksessa.
- 33 Juuri tässä samassa asiayhteydessä 14.12.1991 annetussa lausunnossa todettiin, että yhteisöjen tuomioistuimelle voidaan myöntää yhteisön tekemässä kansainvälisessä sopimuksessa toimivalta tulkita tällaisen sopimuksen määräyksiä sillä edellytyksellä, että sen ratkaisulla on sitova vaikutus. Yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä, sellaisena kuin se käsitetään perustamissopimuksessa, on nimittäin olla tuomioistuin, jonka ratkaisut ovat sitovia.
- 34 On totta, että sopimuksen 111 artiklan 3 kohdan mukaisessa asian saattamisessa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi tarkoituksena ei ole antaa yhteisöjen tuomioistuimen tehtäväksi sellaisen riidan ratkaisemista, joka on vielä sekakomitean käsiteltävänä. Kuitenkin on niin, että tulkinta, jonka yhteisöjen tuomioistuin tällä tavoin antaa, on luonteeltaan sitova, kuten jo niiden sopimuksen kahden kielitoisinnon sanamuodosta ilmenee, jotka yhteisöjen tuomioistuimelle on toimitettu ja joissa käytetty ranskankielinen ilmaisu on ”se prononcer” ja englanninkielinen ilmaisu vastaavasti ”(to) give a ruling”.
- 35 Edellä esitetystä seuraa, että jos yhteisöjen tuomioistuimelta pyydetään ratkaisua sopimuksen 111 artiklan 3 kohdan nojalla, yhteisöjen tuomioistuimen kiistanalaisista säännöistä antama tulkinta sitoo sekä sopimuspuolia että sekakomiteaa. Näin ollen kyseisellä määräyksellä yhteisöjen tuomioistuimelle myönnetty toimivalta tulkita sopimuksen määräyksiä riidan osapuolina olevien sopimuspuolten pyynnöstä on sopusoinnussa ETY:n perustamissopimuksen kanssa.
- 36 Välimiesmenettelyn osalta on tarpeen todeta ainoastaan, että sopimuksen 111 artiklan 4 kohdan mukaan kyseisessä menettelyssä ei voida ratkaista mitään niiden sopimuksen määräysten tulkintaa koskevaa kysymystä, jotka ovat vastaavien yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten kanssa yhteneviä. Tästä seuraa, ettei riitojen ratkaiseminen välimiesmenettelyssä ole omiaan loukkaamaan yhteisön oikeusjärjestyksen itsenäisyyttä.

V

- 37 Mitä tulee sopimuksen määräyksiin EFTA-valtioiden mahdollisuudesta oikeuttaa tuomioistuimensa pyytämään yhteisöjen tuomioistuinta päättämään sopimuksen määräyksen tulkinnasta, tältä osin on tarpeen todeta ainoastaan, että 107 artiklan sanamuoto takaa niiden vastausten sitovan vaikutuksen, joita yhteisöjen tuomioistuimelta voidaan tällä tavoin pyytää. Näin ollen kyseinen menettely täyttää 14.12.1991 annetussa lausunnossa (Kok. 1991, s. I-6101) esitetyt vaatimukset ja se on siten sopusoinnussa yhteisön oikeuden kanssa.

VI

- 38 Lopuksi on aiheellista arvioida, ovatko sopimuksen 56 artiklaan sisältyvät säännöt EFTAn valvontaviranomaisen ja Euroopan yhteisöjen komission keskinäisestä toimivallan jaosta kilpailuasioissa sopusoinnussa ETY:n perustamissopimuksen kanssa.
- 39 Kuten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä (asia 22/70, komissio v. neuvosto, nk. ERTA-tapaus, tuomio 31.3.1971, Kok. 1971, s. 263; yhdistetyt asiat 3/76, 4/76 ja 6/76, Kramer, tuomio 14.7.1976, Kok. 1976, s. 1279 sekä 26.4.1977 annetun lausunnon 1/76, Kok. 1977, s. 741, 3 kohta) ilmenee, yhteisön toimivalta tehdä kansainvälisiä sopimuksia ei johdu ainoastaan sille ETY:n perustamissopimuksessa nimenomaisesti annetusta toimivallasta vaan se on johdettavissa myös muista perustamissopimuksen määräyksistä ja niistä säädöksistä, joita yhteisön toimielimet ovat kyseisten määräysten mukaisesti antaneet.
- 40 Näin ollen yhteisöllä on ETY:n perustamissopimuksen kilpailusääntöjen ja niiden soveltamiseksi tehtyjen toimielinten toimien nojalla toimivalta tehdä kyseisen alan kansainvälisiä sopimuksia.
- 41 On aiheellista todeta, että tähän yhteisön toimivaltaan sisältyy pakostakin mahdollisuus hyväksyä sopimusperusteiset säännöt sopimuspuolten keskinäisestä toimivallan jaosta kilpailuasioissa, jollei näillä säännöillä vääristetä yhteisön ja sen toimielinten toimivaltaa sellaisena kuin se käsitetään ETY:n perustamissopimuksessa.
- 42 Edellä esitetystä seuraa, että sopimuksen 56 artikla on sopusoinnussa ETY:n perustamissopimuksen kanssa.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan lausunnon:

Seuraavat sopimuksen määräykset ovat sopusoinnussa Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen kanssa:

- 1) riitojen ratkaisemista koskevat sopimuksen määräykset siltä osin kuin periaate, jonka mukaan sekakomitean päätökset eivät saa missään tapauksessa olla ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, esitetään sopimuspuolia sitovana,**
- 2) toimivallan jakoa kilpailuasioissa koskeva sopimuksen 56 artikla.**

Due
presidentti

Joliet
jaoston puheenjohtaja

Schockweiler
jaoston puheenjohtaja

Grévisse
jaoston puheenjohtaja

Kapteyn
jaoston puheenjohtaja

Mancini
tuomari

Moitinho de Almeida
tuomari

Rodríguez Iglesias
tuomari

Díez de Velasco
tuomari

Zuleeg
tuomari

Murray
tuomari

Edward
tuomari

Annettiin Luxemburgissa 10 päivänä huhtikuuta 1992.

J.-G. Giraud
kirjaaja